

Online adatbázisok értékelése és felhasználásuk az állomány értékelésében

Csak a legutóbbi időszakban kezdték az adatbázisokat a könyvtári állományok részének tekinteni. Ez már csak azért sem meglepő, mivel az adatbázisokhoz is csak az 1970-es évektől kezdve férhettek hozzá a könyvtárak. Ahogy az online adatbázisok egyre inkább elterjedtek, úgy csökkentek a könyvtári állománygyarapítási keretek. Ez a csökkenés arra készítette e könyvtárakat, hogy az olvasók által potenciálisan igényelt művek átfogó gyűjteményeit olyan állományokká alakítsák, amelyek a leggyakrabban használt művekből állnak, s amelyek a kevésbé keresett irodalom tekintetében más könyvtárak állományától függenek. Az egyes könyvtárakban a hangsúly a gyűjteményről a hozzáférés biztosítására tevődött át.

Az állományértékelésre vonatkozó szakirodalom lassan kezdi felismerni ezt a változást, és a könyvtári statisztika legújabb szabványai az adatbázisokat már az állományok részeként tüntetik fel, s a kurrens folyóiratokkal egy kategóriába sorolják. Nemcsak a könyvtárakban hozzáférhető adatbázisok számát kell e statisztikákban feljegyezni pl. az amerikai előírások szerint, de az adatbázisok lekérdezésére vonatkozó adatok a referenzre vonatkozó statisztikáknak is alapadataivá váltak.

Bibliográfiai adatbázisok

A bibliográfiai adatbázisok elsősorban a referenzterén váltak az állományok fontos részeivé. Egyre gyarapodó körükről számos címtár (mint pl. a *J. Schmittroth* által szerkesztett *Encyclopedia of Information Systems and Services*, a *Cuadra Associates* által kiadott *Directory of Online Databases*, az *M. Williams* által szerkesztett *Computer-Readable Databases* vagy az *Aslib* gondozásában megjelenő *Online Bibliographic Databases*) tájékoztat.

Az állományokban a jellegüktől és a felhasználási módjuktól függően különböző szerepet betöltő adatbázisok bibliográfiai és numerikus adatbázisok lehetnek. A bibliográfiai adatbázisok három fő típusa ismeretes: könyvtári állományok online központi katalógusai (bibliográfiai "közszolgáltatások", *bibliographic utilities*), mint pl. az *OCLC* vagy az *RLIN*; a nyomtatott indexelő és referáló szolgáltatások online változatai (pl. *Compendex*, *CA Search*, *INFORM*); s a teljes szövegű – főként napilapok, folyóiratok és jogi esetek szövegeit tartalmazó – adatbázisok (pl. *New York Times Information Bank*, *Harvard Business Review*, *LEXIS*, *WESTLAW*). A numerikus adatbázisok elsősorban

statisztikai adatokat tartalmaznak, amelyekből a felhasználó meghatározott adatokat kérdez le további felhasználás céljából. Mivel az adatbázisokat különbözőképpen építik fel, és felhasználásuk módjai is eltérőek a különböző könyvtárakban, az adatbázisok értékelési kritériumai is eltérőek lehetnek.

Gyorstájékoztató

Mindhárom adatbázistípust széles körben alkalmazzák a gyors-tájékoztatóban. A tájékoztató pultnál végzett online keresések elsősorban a pontatlan hivatkozások ellenőrzését, a szerzők és kiadók nevének megállapítását, egy szerző újabb műveinek azonosítását, a manuális kereséshez tárgyszavak meghatározását és adott művek lelőhelyének megállapítását célozzák. Az online keresés jóval gyorsabb a manuális keresésnél, következésképpen különösen hasznos azokban a könyvtárakban, ahol a szolgáltatásokkal szembeni követelmények a stagnáló vagy csökkenő dolgozói létszám mellett is növekszenek. Az online keresés egyidejűleg több keresési eszköz felhasználását teszi lehetővé a nyomtatott változatnál jóval több – egyidejűleg is vizsgálható – hozzáférési pont rendelkezésre bocsátásával. Az online változat emellett általában frissebb, mint a nyomtatott szolgáltatás.

A nyomtatott és az online változat előfizetésének változásai

Az online változat említett előnyei olyan jelenség kialakulásához vezettek, amelyet a szakirodalom az előfizetések "migrációjának" nevez – az online változatok felé. Vannak már olyan könyvtárosok is, akik szerint sokkal költséghatékonyabb a ténylegesen keresett anyagok rendelkezésre bocsátása, mint olyan dokumentumok gyűjtése, amelyeket vagy keresnek a felhasználók, vagy sem. Ha ez extrém megállapításnak is tűnhet, mégis arra a fontos kérdésre irányítja a figyelmet, hogy szükség van-e a könyvtáraknak a nyomtatott és az online változatra való együttes előfizetésre.

A szakirodalom tanúsága szerint – annak ellenére, hogy számos könyvtár a nyomtatott változat előfizetésének megszüntetését fontolgatja – csak kevesen döntöttek a nyomtatott változat végleges kiiktatása mellett. (Egy, a természettudományi – *SCI* – és a társadalomtudományi hivatkozási index – *SSCI* – használatára vonatkozó kísérlet ered-

ményei arra utaltak, hogy a nyomtatott változat felváltása online változattal csak az előbbi eszköz esetében gazdaságos, mivel az utóbbit főként a téma szerinti visszakeresésre használják.) Olyan fejleményekről is érkezett jelentés, miszerint az online változat rendelkezésre bocsátása után a nyomtatott változat használata is megnövekedett, illetve megváltozott.

Az online hozzáférhetőség csupán egy tényező a költség, a felhasználás volumene és a fogyókörbe tartozás mellett az előfizetés megszüntetésére vonatkozó döntés meghozatalában. Emellett a könyvtárak abban sem lehetnek biztosak, hogy egy online adatbázis – vagy bizonyos részei – mindig rendelkezésre állnak-e, vagy sem.

Bibliográfiai "közszolgáltatások" a tájékoztató munkában

Az olyan bibliográfiai "közszolgáltatások", mint az *Online Computer Library Center (OCLC)*, a *Research Library Information Network (RLIN)*, a *University of Toronto Libraries Automation System (UTLAS)* és a *Washington Library Network (WLN)*, nem rendelkeznek nyomtatott változatokkal, s ezeket a napi munkában egyébként is használó könyvtárosok az osztott katalogizálás és a könyvtárközi kölcsönzés mellett a tájékoztató tevékenységben is felhasználják, még hozzá elsősorban bibliográfiai ellenőrzésre. A felhasználás módja aszerint is változik, hogy a különböző rendszereket milyen elsődleges céllal hozták létre (pl. katalogizálás vagy közös állományfejlesztés), és mennyire alkalmasak több funkció együttes ellátására.

Az online adatbázisok kiválasztása/értékelése

Az online adatbázisok értékelésére az adatbázis(ok) vagy a szolgáltatóközpont(ok) kiválasztásakor, két vagy több adatbázis tartalmi vagy kereséshatékonyági összehasonlításakor, vagy pedig – ritkábban – az állományok értékelésekor kerül sor.

A szolgáltatóközpontok kiválasztása

A legtöbb címtár, referáló és indexelő szolgáltatás, valamint gazdasági, illetve pénzügyi adatbázis online változatát három fő szolgáltatóközpont, a *BRS*, a *DIALOG* és az *SDC* adja közre. Adott szolgáltatóközpont kiválasztása egyben több száz referenszeszköz kiválasztását is jelenti, ami nem

biztos, hogy együtt járna az egyedi fájlok kiválasztásának folyamatával is. Emellett specifikus fájlok csak kormányhivatalokon keresztül érhetők el. A legtöbb kiválasztási döntésben a tartalom a legfontosabb kritérium. Az adatbázisok szolgáltatóinál azt kell mérlegelni, hogy az adatbázisok választéka mennyire felel meg az illető könyvtár igényeinek, állománygazdálkodási politikájának és céljainak.

A szolgáltatóközpont kiválasztásakor a következő kérdéseket kell feltenni:

1. Mennyire egyszerű vagy komplex a használni kívánt rendszer?
 - a) Mennyi képzésre van szükség?
 - b) Milyen képzési lehetőségekre van mód?
 - c) A felhasználók saját maguk végezhetik-e a kereséseket, vagy könyvtárosok közreműködésére is szükség van?
2. Hogyan viszonyulnak az alábbi költségek más szolgáltatóközpontok hasonló költségeihez:
 - a) online üzemmódban eltöltött idő,
 - b) távadatátviteli költségek,
 - c) nyomtatás,
 - d) jogdíjak.
3. Milyen korlátozások alá esik a hozzáférés?
 - a) Elő kell-e fizetnie a könyvtárnak bizonyos nyomtatott változatokra, vagy sem?
 - b) Felszámíthat-e a könyvtár használati díjat?
 - c) Korlátozott-e a keresés a kereső hovatartozása szempontjából?
4. Milyen az egyes adatbázisok közreadásának módja más szolgáltatóközpontokhoz viszonyítva?

A fenti kritériumokat kell alkalmazni attól függetlenül, hogy szélesebb témakört kell-e az adatbázisokkal átfogni, vagy specifikus adatbázis egyik vagy másik közvetítőnél való előfizetéséről van-e szó. Egyik kritérium sem mérvadó, és a különböző választási döntéseket a felhasználók szükségletei, a könyvtárosok szakképzettsége, szakmai érdeklődési köre, a költségvetés és a szervezeti struktúra alapján hozzák meg a könyvtárak.

Egyes adatbázisok kiválasztása/értékelése

Az adatbázisok értékelésére vonatkozó bő szakirodalom zöme a különböző adatbázisoknak a specifikus felhasználói igények kielégítésére vonatkozó képességét hasonlítja össze. Az értékelést segítik a már említett címtárak, az adatbázisok kereskedelmi jellegű leírásai (pl. az *RQ*, a *Database*, az *Online* és az *Online Review* c. folyóiratokban) és a szakfolyóiratok cikkei, amelyek specifikus adatbázisokat hasonlítanak össze, illetve két vagy több adatbázis tartalmát vizsgálják meg, vagy pedig a szolgáltatóközpontokat hasonlítják össze a felkinált adatbázisok tartalma, összetétele szempontjából.

Az értékelés módszerei változóak: általában a tartalomra, a fájl nagyságára, a dokumentumtípusokra, az időhatárookra, az indexelés minőségére és mélységére, a kereséskor nyert egyedi eredmények arányára, az átfedések arányára, a frissességre és a különböző közvetítők költségeire vonatkoznak.

Úgy tűnik, hogy egyelőre nincsenek meg a bibliográfiai adatbázisok általánosan elfogadott értékelési kritériumai. Nincs tisztázva ugyanis, hogy milyen súlyokat kell adni az egyes tényezőknek. Az egyes rendszerek értékelési folyamata sok párhuzamosságot mutat a rendszeren belül hozzáférhető adatbázisok értékelésével is.

Az online szolgáltatások közvetítésére vállalkozó könyvtáraknak az alábbi döntéseket kell meghozniuk:

1. Szükség van-e online szolgáltatásokra az adott intézményben?
2. Milyen adatbázisokat kell hozzáférhetővé tenni?
3. Melyik szolgáltatóközponttól kell igénybe venni az adatbázisokat?

A gyakorlatban a döntések nem mindig a jelzett sorrendben születnek, s a könyvtár irányítási struktúrájában nem mindig ugyanaz a csoport hozza meg azokat. E döntések általában nem az állományfejlesztés kontextusában, hanem a szolgáltatások fejlesztésével összhangban születnek. Jelenleg az adatbázisok vásárlása, illetve az online szolgáltatások nyújtása a könyvtárak többségében nem az állománygyarapítási keret terhére történik, annak ellenére, hogy a nyomtatott változatok beszerzését e keretből fedezik.

Teljes szövegű adatbázisok

Az e kategóriába tartozó adatbázisok 1977-ben kezdtek megjelenni, s hozzáférésük az elmúlt két évben változott meg jelentős mértékben. Ahogy ez az elnevezésből is kitűnik, az ilyen adatbázisokból a dokumentumok teljes szövege hozzáférhető, ami elsősorban a keresési stratégiát befolyásolja: a kereső a szövegben szereplő bármely kifejezést alkalmazhatja anélkül, hogy azt a természetes nyelvből valamilyen szabályozott vagy szógyűjteményben szereplő kifejezésre kellene lefordítania. Szükség van azonban a szinonimák lehető legszélesebb körének ismeretére, különben a téves találatok száma az ilyen adatbázisoknál nagy lehet.

Vannak olyan adatbázisok, amelyeknek a teljes szövegű és a referált, illetve indexelt változatai egyidejűleg is rendelkezésre állnak (pl. a *New York Times Information Bank* és a *New York Times Online*; utóbbit a *Mead Data Corporation* — más ha-

sonló adatbázisokkal együtt — *NEXIS* nevű szolgáltatásába integrálta). A napilapok és hírügynökségek anyagait tartalmazó adatbázisok mellett ugyancsak a teljes szövegű adatbázisok körébe tartoznak a jogi adatbázisok (pl. *WESTLAW*, *LEXIS*). Mindkét típus értékelési folyamatában az előzőekben tárgyaltakhoz képest új elem a közvetlen felhasználó által végzett keresés lehetősége, illetve hatékonyságának összevetése az információs szakember által végzett keresés hatékonyságával. A jogi adatbázisokat jogászokkal és jogászszövetségekkel szoros együttműködésben alakították ki (az angol—amerikai jogalkalmazási gyakorlatban döntő szerepe van a hasonló jogi esetek részletes tanulmányozásának — *A ref.*), s az eddigi tapasztalatok szerint az adatbázisokat a jogi egyetemeken könyvtáraiban elsősorban a hallgatók és az oktatók használják. Úgy tűnik, hogy jelenleg ezek az adatbázisok sokkal kevésbé a könyvtári állományok részei, mint a bibliográfiai adatbázisok.

A teljes szövegű adatbázisok használata ma még költséges, de az optikai lemezek technikája változtathatja a helyzetet. Ezzel összefüggésben nagyobb hangsúllyal kerülhet előtérbe a nyomtatott vagy az online változatra való előfizetés dilemmája.

Numerikus adatbázisok

A numerikus adatbázisok főként statisztikai, vagyis számszerű adatokat tartalmazó, géppel olvasható adatgyűjtemények. Keletkezésüket tekintve megelőzték a bibliográfiai adatbázisokat, de elsősorban a létrehozó intézmények — információelemző központok, szakmai szervezetek, állami intézmények — tagjai voltak hozzáférhetőek fejlődésük kezdeti szakaszában. A hozzáférést és a további feldolgozást segítő programcsomagok újabban megteremtették a szélesebb körű felhasználás lehetőségét.

A kereskedelmi forgalomban — nyilván a nagyobb kereslet miatt — főként a gazdasági és pénzügyi adatokat tartalmazó adatbázisok a legelterjedtebbek (pl. a *Data Resources Inc.*, a *Wharton Econometric Forecasting Associates* és az *A. P. Sharp Inc.* szolgáltatóközpontok adatbázisai). A szakkönyvtárakban leginkább a Dialog által közrebocsátott numerikus adatbázisok használata terjedt el. (1983-ban a Dialog katalógusa 12 ilyen adatbázist sorolt fel, az *Online Review* 1977-ben 246 numerikus adatbázist említett.)

Ezeket az adatbázisokat is inkább a közvetlen felhasználó, nem az információközvetítő szakember használja. Értékelésük kiterjed az adatbázis tartalmára, a hozzáférés rendszerére és az adatbázis kezelésével összefüggő tényezőkre. Kulcsfontosságú a hozzáférés, mivel — a bibliográfiai adatbázisok fel-

használóival szemben — az információkeresők ekkor nem arra kíváncsiak, hogy valamely témában létezik-e valamilyen információ, vagy sem, hanem tudják, hogy milyen adatokra van szükségük, s ezeket akarják az adatbázisból kikeresni. Ehhez viszont alkalmas hozzáférési rendszerre van szükség, amely lehetővé teszi az adatok további feldolgozását is. Az online adatbázisok kereséséhez szükséges ismeretek — az adatbázis, a keresési rendszer és az adott téma ismerete — közül a témára vonatkozóak a legfontosabbak a numerikus adatbázisoknál. Valószínűleg éppen ezért ezek az adatbázisok csak kevéssé terjedtek el a különböző könyvtárakban. A létező numerikus adatbázisoknak csupán a töredéke férhető hozzá online módon az adatbevitel költségessége, az adatbázisok felépítésének problémái, a közvetlen gazdasági haszon hiánya, a jól körülhatárolt igények viszonylag kis száma, valamint a főbb online szolgáltatóközpontok érdeklődésének lanyhasága miatt.

A közvetlen felhasználó és az információkeresés

A teljes szövegű és a numerikus adatbázisokat a közvetlen felhasználó által végzett keresések jellemzik, s úgy tűnik, hogy e felhasználói kategória szerepe egyre növekszik a bibliográfiai adatbázisoknál is. A csúcsideőn kívüli kedvezményes tarifák és az egyszerűsített parancsnyelvek, illetve keresési stratégiák bevezetése azokat az egyéni felhasználókat ösztönzi, akiknek jelentős része már most is rendelkezik a hozzáférés alapvető technikai feltételeivel (személyi számítógép, modem, telefonvonal). Az *Institute for Scientific Information* (Philadelphia) által kifejlesztett *SCI-MATE* programcsomag pl. lehetővé teszi, hogy a felhasználók az összes nagyobb online szolgáltatóközpont szolgáltatásait egy parancsnyelv segítségével vehessék igénybe. Egy-egy keresési stratégiák alkalmazását nyújtja a *BRS After Dark* szolgáltatása és a *Dialog Knowledge Index*-e is. A közvetlen felhasználó által végzett információkeresésben is az adott szakterület ismerete, az egyszerűbb hozzáférési módok és az adatok további feldolgozásának lehetősége jelenti a fő vonzerőt. Egyes speciális szolgáltatások — mint pl. az online megrendelhető dokumentumszolgáltatás — ugyancsak növelik az ilyen rendszerek iránti keresletet. Mivel azonban egyelőre csak a fájlok korlátozott körében van lehetőség az egyszerűbb keresésre, és az egyszerűbb keresési stratégiák nyomán keletkező eredmények nem is elég átfogóak, nem is specifikusak eléggé, többek szerint még sokáig szükség lesz a könyvtárosra, mint információközvetítő szak-

emberre. Ez az irányzat azonban megváltozhat az említett új típusú szolgáltatások sikerétől, a felhasználóknak a teljes szövegű adatbázisokhoz való szélesebb körű hozzáféréstől s az egyszerűsített szoftver fejlődésétől függően.

A bibliográfiai adatbázisok alkalmazása az állomány értékelésében

Bibliográfiai "közszolgáltatások" az összehangolt állománygyarapításban

Az Amerikai Könyvtárosok Szövetségének (ALA) előírásai szerint az online katalógusok funkciói közé tartozik a rendelések és a feldolgozási folyamatok gépi nyilvántartása is. Az online katalógusok forradalmasították az állományok megosztásának gyakorlatát, amennyiben egy várhatóan kevéssé keresett dokumentum beszerzéséről aszerint döntenek, hogy az adott könyvtár együttműködési körébe tartozó más könyvtár állományában az adott mű megvan-e, vagy sem. A meglévő állományok megosztásától azonban minőségileg különbözik az összehangolt állományépítés, amelynek fontos lépése az állományértékelés és az állománygyarapítási politika elemzése. Az amerikai kutatási könyvtárak pl. széles körű állományelemzést hajtottak végre, ennek alapján jelölték ki az egyes könyvtárak meghatározott tudományterületekre vonatkozó gyarapítási kötelezettségeit. Az ezen erőfeszítések eredményeit tartalmazó adatbázis az RILN-hálózatban online is hozzáférhető. Az online mód — a többszemponú hozzáférés és az információk frissessége következtében — kedvező lehetőséget nyújt az állományok összevetéséhez és elemzéséhez.

A folyóirat-állomány értékelése

A bibliográfiai adatbázisokat a jelenlegi gyakorlat szerint főként ellenőrzésre alkalmazzák az időszaki kiadványok gyarapításában.

Noha a *BRS* és a *Dialog* állománygyarapítást segítő szolgáltatásokat is felkínált a közelmúltban (kérésre megadták a felhasználóknak a kereséseik során idézett folyóiratok címét és gyakoriságát féléves, illetve éves periódusra vonatkozóan), ezek nem váltak népszerűvé, és ma már nincsenek is meg. Sokan úgy vélik, hogy a hivatkozáselemzések nem helyettesíthetik a folyóirat-állomány használatának helyi, esettanulmány jellegű vizsgálatát. Mivel a felhasználói vizsgálatokat sokan bírálták, az

ALA irányelvei is leszögezik, hogy egyetlen dokumentumtípus számára sem elegendő csupán egy állományértékelési módszer alkalmazása. Az online hivatkozáselemzési módszerek elsősorban az egy tudományterületre orientált szakkönyvtárak számára alkalmasak az állományértékelés céljaira. Egy lehetséges felhasználási mód pl. olyan folyóiratok azonosítása, amelyek beszerzése – a felhasználás gyakor-

ságának megfelelően – az adott könyvtár számára feltétlenül indokolt.

/RICE, B. A.: Evaluation of online databases and their uses in collection evaluation. = Library Trends, 22. köt. 3. sz. 1985. p. 297–325./

(Hegedűs Péter)

Az állományelemzés és a használó

Az állományelemzésben mindig közrejátszik a rendkívül változatos használói igényeskála és a könyvtáros magatartása, amely vagy arra irányul, hogy a legkisebb ráfordítással érje el a legnagyobb használatot, vagy hogy a maga ízlését és értékítéletét tegye meg mércének. Nagyon nehéz olyan eljárást kidolgozni, amely mindkét szempont követelményeinek eleget tesz. Mivel nem lehet végérvényes válaszokhoz eljutni, a gyűjtemény és a felhasználói igények egymáshoz való illesztése folyamatos feladat. Az állományelemzés nem csupán elméleti jellegű kutatás, hanem a napi gyakorlat egyik mozzanata, amely a gyűjtemény és a használó egymáshoz való viszonyának feltárására irányul.

Az alapprobléma

A használó – furcsa módon – elvárja a könyvtárostól, hogy minden területen egyaránt tájékozott legyen, a könyvtáros pedig szakmai büszkeséggel tesz eleget ennek a várákosnak: épít, gondozza, selejtezi, rendelkezésre bocsátja állományát, s különféle kooperációs megállapodásokkal, a kommunikációs eszközök felhasználásával saját gyűjteményén túl újabb dimenziókat nyit meg használói számára.

Felmerül azonban a kérdés: mibe kerül mindez? S a könyvtár hamarosan a használóra hárítja a könyvtárközi kölcsönzés, a másolatszolgáltatás, az online keresés és az alapszolgáltatásokon túlmenő egyéb szolgáltatások költségeit. Így a könyvtár körüli képzeletbeli falak lebontásával az állományelemzés új probléma előtt találja magát: lehet, hogy a könyvtár érdeke nem esik egybe az átlagos használóéval. Sok jel mutat arra, hogy a könyvtár szempontja kezdi megelőzni a használóét. Az egyszerű olvasó igényei a hagyományosan ingyenes szolgáltatások iránt háttérbe szorulnak, nehogy megzavarják a feldolgozási technológiát, s azoknak a keveseknek

az érdekeit, akiknek előnyös, hogy a gyűjteményről a feldolgozásra és a dokumentumszolgáltatás megszervezésére helyeződik át a hangsúly. A könyvtárosnak tudnia kell ezt, amikor például arról dönt, hogy egy idexet előfizet-e vagy pedig online tesz hozzáférhetővé, ami ugyan olcsóbb a könyvtár, de drágább a használó számára.

A használatvizsgálatok

Minden könyvtárosnak, aki döntésével befolyásolja a könyvtár életét, hetenként legalább tíz órát a használók közvetlen kiszolgálásával kellene töltenie: ez a legjobb módja annak, hogy megismerkedjék szükségleteikkel. A módszeres igényvizsgálatok mégis nagyon hasznosak az állományelemzés szempontjából. Ezek nagyjából három kérdéskörrel foglalkoznak: 1. a használók és a nem használók jellemzői, 2. a leginkább és a legkevésbé használt dokumentumfajták, 3. a használók elégedettségének, ill. elégedetlenségének mérve. A válaszok befolyásolják az állomány gyűjtését, tervezését és a válogatást.

A vizsgálatok által felmutatott eredmények állandóan változnak, noha néhány átfogó, előre látott megállapítás hosszú időn keresztül érvényes. Nem elég, ha valaki tökéletesen tisztában van a különféle kutatási módszerekkel, az igazán eredményes vizsgálat attól a szemlélettől függ, amellyel megközelíti a gyűjtemény változatos használatát és különféle használóit. A legjobb kutatásokra ez az alapállás jellemző, de túl sok az olyan vizsgálat, amely csak a házi feladat szintjét éri el, s nem tárja fel a használó viszonyát a gyűjteményhez. Megrekednek a tények analizálásánál, s nem jutnak el a szintézisig; ezért nem világítanak rá a használat lényegi összefüggéseire, s kevés segítséget adnak a mindennapi állományépítéshez.